

Interview door Els Van Steenberghe

“Ik wil van de wereld een mooiere, warmere plek maken”

Mokhallad Rasem verblijft dit seizoen een zestal weken in het asielcentrum in Menen om er de asielzoekers een hart onder de riem te steken én er zijn performance *Zielzoekers* voor te bereiden.

De uit Irak afkomstige Mokhallad Rasem moet een van de moedigste kunstenaars zijn die in ons land aan het werk zijn. In 2005 verbleef hij voor een theatertournee in Europa en kreeg toen telefoon van zijn moeder. De situatie in zijn thuisland escaleerde, vertelde ze hem. Zijn familie zou naar Syrië vluchten en hij moest in Europa onderdak vinden. Rasem belandde in België. In Irak trad hij in de voetsporen van zijn vader - de bekende acteur Rasem Al Jumaily - en was er een beloftevol theatermaker die verbonden was aan het National Theatre of Bagdad. In België wilde hij opnieuw aan de slag als theatermaker. Dat lukte hem na jaren van proberen en verkennen. Momenteel is hij verbonden aan Het Toneelhuis, het stadstheater van Antwerpen. Hij maakte er verschillende ‘grote zaalproducties’ en regisseerde onder meer *Romeo en Julia* en *Hamlet*. De komende jaren wil hij intiemer werk maken. Zoals *Zielzoekers*.

Hoe komt u daarvoor in Menen terecht?

MOKHALLAD RASEM: Dankzij Piet Arfeuille, de artistieke leider van Theater Malpertuis. We werkten al samen aan *Closed Curtains* (2014) - een stuk over onschuldige gevangenen - en toen het opvangcentrum van Menen hem vroeg om een voorstelling te maken over en/of met de bewoners van hun centrum stelde Piet voor om met mij samen te werken. Dus zal ik in het voorjaar van 2017 een zestal weken in het centrum verblijven.

U verbleef zes maanden in een asielcentrum in Zemst alvorens u uw leven in ons land kon opbouwen. Bent u niet bang om in Menen overvallen te worden door het verdriet uit die periode?

RASEM: Zo verdrietig was mijn verblijf in Zemst niet. In Irak maakte ik zowat twintig (zelfmoord) aanslagen mee. En tijdens vier aanslagen overleefde ik maar net. Als je dan op een plek belandt waar niets is behalve rust, een tafel, een stoel, een bed, eten, drinken en mensen die je willen helpen om een nieuw leven op te bouwen, dan voelt dat niet triest. Mijn periode in het asielcentrum was een periode van bezinning en van veiligheid. Veiligheid waar je écht mee moet leren omgaan. Sommige mensen worden bijna gek van de saaiheid van een vredevol bestaan. Ze missen de gejaagdheid waarmee je in een land als Irak of Syrië leeft. Daar moet je voortdurend op je hoede zijn, zelfs al ga je naar de kruidenier om de hoek. In Menen wil ik die ervaring delen met de asielzoekers. Ik wil hen vertellen dat je het verblijf in een centrum als iets positiefs kan zien. Als een periode waarin je je van je oude ziel ontdoet en langzamerhand een nieuwe ziel laat groeien. Een asielzoeker is eigenlijk een ‘zielzoeker’ die in een nieuw land een nieuw bestaan moet opbouwen met nieuwe herinneringen, andere emoties, andere tradities en een nieuwe taal.

Een mens kan zich toch niet zomaar van zijn herinneringen en traditie ontdoen?

RASEM: Neen, maar je kunt er wél voor zorgen dat ze jouw denken en handelen in het nu niet beïnvloeden. Je moet denken aan het heden en aan de toekomst en je niet laten verkrampen door het verleden. In 2010 kon ik voor het eerst teruggaan naar Irak. Mijn vader was intussen gestorven. Toen ik mijn moeder bezocht, fladderde een vogel door het huis. ‘Wat doet die vogel hier?’, vroeg ik haar. Ze vertelde dat het diertje naar binnen was gevlogen - wellicht opgeschrikt door een schok op de elektriciteitskabels die nog zwaar beschadigd zijn door al het geweld - en een veiliger onderkomen zocht. Dat vond hij in mijn moeders huis. En sindsdien woont hij bij haar, eet uit haar hand en verwelkomt gasten - zoals ik - door op hun schouder te komen zitten.

Die vogel is een metafoor voor elke asielzoeker.

RASEM: Exact. Elke asielzoeker is net als die vogel. De asielzoekers zochten en vonden een veiliger onderkomen en moeten nu, net als die vogel, hun plekje vinden in die nieuwe wereld. Ik wil veel met hen praten en samen tekenen, koken, schrijven of filmen. Na mijn verblijf is er een presentatiedag en vervolgens werk ik aan een solo-performance *Zielzoekers*.

Misschien ga ik dan wel in gesprek met het publiek? Ik denk er ook aan om de voorstelling in een kerk te laten plaatsvinden. Daar worden zielen geboren en worden ze ten hemel gedragen. Ik hoop dat de performance een ritueel kan zijn voor en over de zoekende ziel.

Wat wilt u betekenen als kunstenaar?

RASEM: Ik wil een mooier, schonere wereld meebouwen. Ik heb geleerd om alles altijd positief te zien. Wat niet betekent dat ik naïef ben. Ik wéét dat niet iedereen de vluchtelingen van harte welkom heet en ik besef ook dat niet alle vluchtelingen even positief zijn ingesteld. Maar ik probeer wél om elk mens in de eerste plaats positief te benaderen, te luisteren naar hun verhaal, naar de reden van hun mening en daar dan een antwoord op formuleren. Al sprekend in het asielcentrum, al spelend, filmend, tekenend tijdens *Zielzoekers*.

(Els Van Steenberghe)